

Zbornik je podijeljen u dva dijela. U prvom se nalaze dokumenti koji odražavaju neposredan utjecaj Oktobarske revolucije na Mađarsku, zatim onaj dokumentarni materijal koji ilustrira poraz i raspad Austro-Ugarske Monarhije i dokumenti koji nam govore o građansko-demokratskoj revoluciji oktobra 1918. u Mađarskoj. Prvi dio knjige obuhvaća razdoblje od 7. XI 1917 - 31. X 1918.

U drugom dijelu dat je dokumentaran materijal koji se tiče građanske vlade i njene političke djelatnosti, zatim materijal koji govori o osnivanju KP Mađarske, kao i o njenoj borbi za ostvarenje diktature proletarijata, i, konačno, arhivska građa koja se tiče pobjede proleTERSke revolucije u Mađarskoj. U ovom, drugom, dijelu knjige obuhvaćen je period od 31. XI 1918 - 21. III 1919.

Na kraju Zbornika dat je detaljan kronološki pregled događaja navedenog razdoblja, kao i izbrani popis bibliografije za historiju radničkog pokreta Mađarske toga vremenskog perioda. Osim toga tu se nalazi i iscrpan popis tadanjih novina na teritoriju Mađarske i stvarno i imenično kazalo.

Od preko 700 dokumenata u knjizi svega su 3 koja se tiču događaja u našoj zemlji u tom razdoblju. Dokument br. 62 preštampan iz »Nepszava« od 7. XII 1918. govori o pobuni mornara 1. II 1918 u Kotoru. Prije opisa događaja autor članka naglašava da je ta pobuna mornara bila »prva revolucija za mir« o kojoj su, kako se dalje navodi, govorile i tadanje novine, ali na takav način da je općinstvo od svega toga malo shvatilo — štoviše, posredovanjem cenzure osudilo je taj odvazni korak mornara. Autor članka dalje kaže da je sada, »kada Republika jamči slobodu štampa«, moguće, a i potrebno, rasvijeliti taj događaj.

Dokument br. 224 obavještava o pobuni 79. hrvatske pukovnije, stacionirane u Rijeci. (Članak ođštampan u »Kolozsvari Hirlapu« 24. X 1918).

Treći dokument (br. 229) tiče se pokreta Jugoslavena u Zagrebu za nezavisnost (»Pesti Naplo«, 23. X 1918). Članak je objavljen pod naslovom »Velika demonstracija u Zagrebu«.

Spomenuti izbor dokumenata poredan tematski u kronološkom okviru predstavlja dosta obimnu dokumentaciju o događajima koji su se odigrali u Mađarskoj pri kraju I svjetskog rata i uoči stvaranja Mađarske Sovjetske Republike u proljeće 1919.

Ivan Meden

Pošvář Jaroslav, NÁSTIN DĚJIN BRNĚNSKE MINCOVNY

Separat iz časopisa Numismaticky sbornik ČSAV V/1958. i VI/1960. Praha

Pisac raspravlja o povijesti kovnice novca u moravskom gradu Brnu i to na temelju različitih, ponajviše arhivskih podataka. Rasprava obuhvaća povijest od sredine XI do sredine XVII stoljeća. Za pisanje rasprave, budući da su domaći povijesni izvori bili preoskudni, trebalo je proučiti razne, u prvome redu trgovačke, veze Brna i Moravske sa susjednim zemljama na istoku i jugoistoku, s Poljskom i Ugarskom. Rasprava je podijeljena u četiri dijela ili glave, u dodatku se nalaze dva ekskurza, pregled novčanih relacija za XVI i XVII st. i dvije tabele na finijem papiru s 30 fotoreprodukcija različnoga novca, iskovanoga tokom stoljeća u Brnu.

Prva glava rasprave obuhvaća tzv. razdoblje denara koji su u starije doba bili kovani u Brnu. Trgovački putevi idu tada preko Moravske u smjeru istok-zapad, sjever-jug i obratno. Sam početak kovnice mogao je biti između g. 1054. i 1061. Tada vlada u Moravskoj kao udjelni knez Konrad, a kovnica se novca nalazi u njegovu dvorcu na Petrovoj gori. Ime sv. Petra, koje se nalazi ispisano na brnskim denarima, znači pripadnost kršćanskoj kulturi, a ne podsjeća na neku crkvu sv. Petra.

U drugoj je glavi opisano razdoblje brakteaata tj. 13. st., kada su u Brnu i ostalim moravskim kovnicama kovani novci brakteati. Ekonomski putovi tada vode iz Moravske prema Šleskoj i Ugarskoj. Rudokopi u Jihlavi i rudarsko pravo ovoga grada igraju važnu ulogu. Brno je važan trgovački centar kako to svjedoče sačuvani dokumenti. Promjene u feudalnom životu zemlje odrazile su se i na kovanju novca. O brnskoj kovnici sačuvano je iz toga vremena mnoštvo dokumenata. Sama se kovnica nalazila u kući kovničara Brunona. Ta kuća će kasnije postati kuća moravskih markgrofova. Natpisi na brnskim brakteatima nisu dosada proučeni, a odgovaraju natpisima na novcu ostalih moravskih kovnica.

U trećoj glavi pisac opisuje doba groševa koji su kovani od XIV do XVI st. za Vaclava II, Karla IV i husitske revolucije. Brno je tada evropski trgovački centar koji ima osobito žive veze s Poljskom i Ugarskom. U XV st. postoje u Brnu zapravo dvije kovnice novca: jedna je markgrofova, a druga je gradska. Vladari podržavaju obje jer im donose velike prihode.

U četvrtoj se glavi najprije govori o trgovačkim vezama i putovima Brna i Moravske sa susjednim zemljama poslije husitskih ratova tokom XVI i XVII st., a zatim o kovnici u Brnu. Ona u XVI st. nije postojala, na početku XVII st. je obnovljena, a u sredini toga stoljeća zauvijek dokinuta. Četvrto razdoblje u povijesti brnske kovnice zove se razdoblje talira jer su se oni tada kovali, ali su se uz njih kovali također dukati i krajcari.

Povijesni prikaz brnske kovnice svakako je lijep prilog numizmatici i poticaj da i naše kovnice dobiju svoje povijesne prikaze.

Dr Josip Buturac

A GUIDE TO SEALS IN THE PUBLIC RECORD OFFICE

London 1954 8°. III-X+67 st.

U izdanju Engleskog državnog nakladnog zavoda (His Majesty's Stationery Office) u Londonu izdao je direktor Državnog arhiva Velike Bri, tanije Hilary Jenkinson »Vodič kroz pečate u Javnom arhivskom uredu«.

U ovoj maloj ali sadržajnoj knjižici dao je autor, kao jedan od najboljih poznavalaca i stručnjaka zapadnoevropske sfragistike, sažet i svestran prikaz o engleskim pečatima, koristeći se svojim odličnim poznavanjem sfragističkog materijala iz engleskih arhiva. Naziv »vodič« koji je dao svojem djelu bez sumnje je preskroman, jer sadrži pregled svega što je u bilo kakvoj vezi s engleskom sfragistikom.

»Vodič« je razdijeljen u dva dijela. U prvom (str. 1-33) su najkonciznije izložena sva pitanja koja se tiču razvitka pečata i njihove primjene na ispravama. Za što bolji zorni prikaz svih osobina jednog pečata za upotrebu